

“ТАСДИҚ МЕНАМОЯМ”



Ректори Муассисаи давлатии таълимии
“Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи
академик Б. Ғафуров”

номзади илмҳои таърих, дотсент

Набизода М.С.

3 » 03. 2026 с.

ХУЛОСАИ

кафедраи педагогикаи иҷтимоӣ ва касбии Муассисаи давлатии таълимии “Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров” ба диссертатсияи Ҷумазода Умеда Рабимқул дар мавзӯи “Технологияи педагогии ташаккули салоҳияти грамматикӣ омӯзгори ояндаи забони хориҷӣ дар асоси муоширати байнифарҳангӣ” барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3 – Педагогика (5.3.10.9 - Назария ва технологияи таълими забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ)).

Диссертатсияи Ҷумазода Умеда Рабимқул дар мавзӯи “Технологияи педагогии ташаккули салоҳияти грамматикӣ омӯзгори ояндаи забони хориҷӣ дар асоси муоширати байнифарҳангӣ” барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3 – Педагогика (5.3.10.9 – Назария ва технологияи таълими забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ)) дар кафедраи педагогикаи иҷтимоӣ ва касбии Муассисаи давлатии таълимии “Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров” омода шудааст.

Ҷумазода Умеда Рабимқул соли 2014 ба факултети забонҳои хориҷии Муассисаи давлатии таълимии “Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров” ба ихтисоси “Омӯзгори забони англисӣ” дохил шуда, онро соли 2018 хатм намудааст. Пас аз хатми донишгоҳ барои идомаи таҳсил ба шӯъбаи магистратура аз рӯйи ихтисоси “Забони англисӣ” дохил шуда, соли 2020 зинаи мазкурро хатм кардааст. Аз соли 2020 то ин ҷониб ба ҳайси омӯзгори кафедраи методикаи таълими забонҳои хориҷии Муассисаи давлатии таълимии “Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров” фаъолият бурда истодааст.

Мавзӯи таҳқиқотии Ҷумазода Умеда Рабимқул дар Шурои олимони Муассисаи давлатии таълимии “Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров” таҳти №3 аз 27.10.2022 муҳокима ва тасдиқ гардида, аз ҷониби Маркази миллии патенту иттилооти Вазорати рушди

иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон тахти №12152 аз 19.12.2025 ба қайди давлатӣ гирифта шудааст.

Дар давраи омода намудани диссертатсия Ҷумазода У.Р. аз соли 2022 ба сифати унвончӯ дар кафедраи педагогикаи иҷтимоӣ ва касбии факултети таҳсилоти ибтидоӣ ва педагогикаи махсуси Муассисаи давлатии таълимии “Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров” фаъолияти илмӣ-таҳқиқотӣ бурда истодааст.

Шаҳодатнома доир ба супоридани имтиҳонҳои номзадӣ (минимум) тахти №117 аз 12-уми декабри соли 2025 аз тарафи Муассисаи давлатии таълимии “Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров” дода шудааст.

Роҳбари илмӣ: Абдуллоева Меҳриниссо Абдуғаффоровна – доктори илмҳои педагогӣ, профессори кафедраи методикаи таълими забонҳои хориҷӣ, декани факултети забонҳои хориҷии Муассисаи давлатии таълимии “Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров”.

Мавзӯи таҳқиқоти Ҷумазода Умеда Рабимкул дар мавзӯи «Технологияи педагогии ташаккули салоҳияти грамматикӣ омӯзгори ояндаи забони хориҷӣ дар асоси муоширати байнифарҳангӣ» ба яке аз мавзӯҳои мубрами педагогикаи муосир мансуб буда, ба ҳаллу фасли масъалаҳои муҳими тақмили омодагии касбии омӯзгорони забонҳои хориҷӣ дар шароити рушди муоширати байнифарҳангӣ ва талаботи афзояндаи ҷомеа ба мутахассисони рақобатпазир равона гардидааст.

Ҳангоми муҳокимаи диссертатсия дар кафедраи педагогикаи иҷтимоӣ ва касбӣ, дар баромади худ унвончӯ оид ба мубрами мавзӯи таҳқиқотӣ сухан ронда, зикр намуд, ки масъалаи ташаккули салоҳияти грамматикӣ омӯзгорони ояндаи забони хориҷӣ дар шароити муоширати байнифарҳангӣ аз ҷумлаи самтҳои афзалиятноки илми педагогикаи муосир махсус меёбад. Ба андешаи ӯ, дар шароити ҷаҳонишавӣ ва густариши равобити фарҳангӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоӣ миёни кишварҳо, талабот ба мутахассисони дорои сатҳи баланди салоҳияти коммуникативӣ, аз ҷумла салоҳияти грамматикӣ рӯз то рӯз меафзояд.

Унвончӯ таъкид намуд, ки дар низомии таҳсилоти муосир, хусусан дар муассисаҳои таҳсилоти олии педагогӣ, масъалаи омодасозии омӯзгорони ояндаи забонҳои хориҷӣ бояд бо дарназардошти талаботи ҷомеаи ҷаҳонӣ ва хусусиятҳои муоширати байнифарҳангӣ ба роҳ монда шавад. Дар ин замина, танҳо донишҷӯи қоидаҳои грамматикӣ кофӣ нест,

балки омӯзгор бояд ин донишхоро дар шароити муоширати воқеӣ ва байнифарҳангӣ ба таври дуруст ва самаранок истифода бурда тавонад.

Дар идомаи баромади худ, унвонҷӯ қайд кард, ки таҳлили адабиёти илмӣ нишон медиҳад, ки гарчанде масъалаҳои марбут ба таълими грамматика ва ташаккули салоҳияти коммуникативӣ аз ҷониби як қатор олимони ватанӣ ва хориҷӣ мавриди омӯзиш қарор гирифтаанд, аммо ҷанбаҳои вобаста ба ҳамгироии грамматика бо муҳити байнифарҳангӣ ва таҳияи технологияҳои педагогии муосир дар ин самт ҳанӯз ҳам ба таҳқиқоти амиқ ниёз доранд. Махсусан, масъалаи истифодаи грамматика ҳамчун воситаи муоширати воқеӣ дар контексти фарҳангҳои гуногун то ҳол пурра ҳаллу фасл нагардидааст.

Унвонҷӯ инчунин ба он ишора намуд, ки дар амалия аксар вақт таълими грамматика ба шакли анъанавӣ, яъне азхудкунии қоидаҳо ва иҷрои машқҳои шаклӣ маҳдуд мегардад, ки ин ҳолат ба ташаккули салоҳияти воқеии коммуникативӣ мусоидат намекунад. Дар натиҷа, донишҷӯён гарчанде қоидаҳои грамматикаро донанд ҳам, аммо дар истифодаи онҳо дар шароити муоширати воқеӣ ва байнифарҳангӣ ба мушкилот дучор мегарданд.

Бо дарназардошти ин мушкилот, унвонҷӯ зарурати таҳияи равишҳои нав ва технологияҳои педагогии самаранокро таъкид намуда, зикр кард, ки таҳқиқоти мазкур маҳз ба ҳалли ин масъала равона шудааст. Ӯ қайд намуд, ки дар кори диссертатсионӣ кӯшиш ба харҷ дода шудааст, то амсилаи муосири ташаккули салоҳияти грамматикӣ дар заминаи муоширати байнифарҳангӣ таҳия гардида, технологияҳои педагогии мутобиқ ба талаботи замон пешниҳод карда шаванд.

Аз ин рӯ, мақсади таҳқиқот аз таҳия ва татбиқи технологияи самараноки педагогӣ бо мақсади ташаккули салоҳияти грамматикии омӯзгорони ояндаи забони хориҷӣ дар заминаи муоширати байнифарҳангӣ тавассути истифодаи усулҳои муосири таълим, ки дар ҳамгироии фарҳанг ва забон ба рушди қобилияти нутқӣ дар вазъиятҳои гуногунфарҳанг мусоидат мекунад, иборат аст.

Мақсади таҳқиқот иҷроиши вазифаҳои зеринро тақозо намудааст:

1. Омӯзиши адабиёти илмӣ-методӣ вобаста ба роҳу усулҳои самараноки таълими грамматикаи забони хориҷӣ ва арзёбии имконияти истифодаи онҳо барои ташкили муоширати байнифарҳангӣ;
2. Таҳияи технологияи педагогии таълими грамматикаи забони англисӣ дар асоси ҳамгироии унсурҳои фарҳангӣ, ки ба рушди

салоҳияти грамматикии омӯзгорони ояндаи забони хориҷӣ мусоидат мекунад;

3. Коркарди маводи таълимӣ, машқу супоришҳо барои технологияи муаллиф;
4. Ворид намудани воситаҳои муосири таълим баҳри фароҳам овардани муҳити муоширати байнифарҳангӣ ва такмил додани малакаҳои грамматикии муҳассилин;
5. Гузаронидани озмоиши таҷрибавии технологияи таҳияшуда дар раванди таълими фанни “Грамматикаи амалии забони англисӣ”, арзёбии натиҷаҳои он бо истифодаи усулҳои тадқиқотии миқдорӣ ва сифатӣ, таҳлили сатҳи ташаккули салоҳияти грамматикии донишҷӯён дар заминаи муоширати байнифарҳангӣ.

Муҳиммияти кори таҳқиқотии Ҷумазода Умеда Рабимқул дар асоси санадҳои муҳими давлатӣ, аз ҷумла Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи маориф” (таҳрири соли 2013) ва Стратегияи миллии рушди маориф дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давраи то соли 2030” хеле возеҳ ва равшан муайян карда шудааст. Ин ба нуқтае иртибот дорад, ки гуногунии вазъияти педагогӣ, яқмаъно набудани онҳо муносибату биниши тағйирпазирро ба таҳлилу ҳалли вазифаҳо тақозо менамоянд.

Сарчашмаҳои таҳқиқотро асарҳои илмӣ олимони соҳаи фалсафа, педагогика, психология, мутахассисон оид ба омӯзиши муаммои таҳқиқшаванда, рушди шахсият ва имкониятҳои худистифодабарӣ дар шаклҳои гуногуни таълим; ҳуҷҷатҳои расмӣ Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯи муаммои омӯхташаванда; таҷрибаи педагогии омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, ҳамчунин таҷрибаи педагогиву илмӣ муаллиф ташкил медиҳанд.

Нуқтаҳои асосии диссертатсия, натиҷаҳои таҳқиқот ва тавсияҳои пешниҳодгардида ба ягонагии принципҳои методологӣ ва педагогии таҳқиқот асос меёбанд.

Таҳқиқоти илмӣ ҳамаҷониба, ки аз пажӯҳишгар муайян намудани рушди фаъолияти эҷодии омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумиро тақозо менамояд, ба муаллифи диссертатсия имконият додааст, ки фарзияи пешниҳодшударо бо эҳтимолияти қавӣ тасдиқ намуда, нуқтаҳои асосии диссертатсия, натиҷаҳои таҳқиқотро ба таври илмӣ асоснок кунад.

Боэътимодӣ ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқот, хулосаҳо ва тавсияҳои дар диссертатсия пешниҳодгардида бо консепсияи илмӣ педагогӣ, усулҳои назарӣ ва эмпирии таҳқиқот, инчунин таҳлили шартҳо ва натиҷаҳои корҳои озмоишӣ - таҷрибавӣ, тасдиқи нуқтаҳои дар фарзияи

таҳқиқот пешниҳод гардида, истифодаи усулҳои таҳқиқоти илмӣ ба вазифаҳои марҳалаҳои асосии таҳқиқот мутобиқ ва таҷрибаи амалии муаллиф таъмин гардидааст.

Натиҷаҳои асосии илмӣ диссертатсия, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот, хулосаву натиҷаҳои бадастомада исбот менамоянд, ки самаранокии ташаккули салоҳияти грамматикӣ омӯзгорони ояндаи забонҳои хориҷӣ дар асоси муоширати байнифарҳангӣ аз як қатор омилҳои муҳим вобастагӣ дорад. Бо дарназардошти ин, тавсия мегардад, ки равиши салоҳиятнокӣ ва фаъолиятнокӣ ба таълим, ки дар он донишҷӯ ҳамчун субъекти фаъоли раванди таълим шомил мешавад ва таҷрибаи шахсиаш ба назар гирифта мешавад, истифода гардад.

Навгонӣ ва аҳаммияти амалии таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки:

1. Мазмун ва сохтори салоҳияти грамматикӣ дар заминаи муоширати байнифарҳангӣ ҳамчун ҷузъи ҷудонопазири салоҳияти касбии омӯзгорони ояндаи забони хориҷӣ таҳлил ва асоснок карда шудааст;
2. Тавсифномаи омӯзгори муосири забони хориҷӣ, ки дар шароити муоширати байнифарҳангӣ бояд дорои салоҳияти грамматикӣ бошад, дар асоси таҳлили назариявӣ ва амалии фаъолияти омӯзгорон ва донишҷӯён таҳия шудааст;
3. Амсилаи ташаккули салоҳияти грамматикӣ омӯзгорони ояндаи забони хориҷӣ дар заминаи муоширати байнифарҳангӣ сохта шудааст, ки дар он омӯзиши грамматика бо унсурҳои фарҳангӣ ва муоширатӣ ҳамгиро гардидаанд;
4. Технологияи педагогии ташаккули салоҳияти грамматикӣ дар асоси муоширати байнифарҳангӣ бо истифода аз усулҳо ва воситаҳои таълимии инноватсионӣ таҳия ва мураттаб гардидааст;
5. Марҳилаҳои ташаккули салоҳияти грамматикӣ дар раванди муоширати байнифарҳангӣ муайян гардида, таваҷҷуҳ ба қобилияти ба таври бонизом истифода намудани грамматика дар вазъиятҳои гуногуни байнифарҳангӣ дода шудааст;
6. Дар асоси санҷишҳои таҷрибавӣ самаранокии технологияи таҳияшуда исбот гардидааст.

Дарачаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот бо амиқии қори назариявӣ ва методӣ, мувофиқати усулҳои таҳқиқот, таҳлили таҷрибаи омӯзгории муаллифи диссертатсия, гузаронидани пурсишнома, мусоҳиба, сӯҳбат, тестгирӣ, худбаҳодиҳӣ, таҳияи омории натиҷаҳои таҳқиқот истифодаи усулҳои омӯрӣ; истифодаи маҷмӯи усулҳои илмӣ, ки ба

фарзия, мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот мувофиқанд, тасдиқ мегардад. Саҳми шахсии Ҷумазода Умеда Рабимқул, таҳқиқи мавзӯи мазкур дар иштирок кардани ӯ дар тамоми марҳалаҳои таҳқиқот: банақшагирӣ, интиҳоб ва асоснок намудани мавзӯ, таҳияи сохтори диссертатсия, муайян кардани ҳадаф, вазифаҳо, объект ва предмети таҳқиқот, ҷустуҷӯӣ ва дарёфти адабиёти зарурӣ оид ба мавзӯи таҳқиқот, ҷамъоварӣ ва муназзам намудани маълумоти озмоишӣ ва коркарди онҳо, таҳлили натиҷаҳои коркарди маълумоти озмоишӣ, омода ва интишор кардани мақолаҳои илмӣ, иштирок дар ҳамоишҳои илмӣ, ҷамъбасти натиҷаҳои таҳқиқот ва навиштани диссертатсия инъикос ёфтааст.

Мундариҷаи диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси 5.3 – Педагогика (5.3.10.9 – Назария ва технологияи таълими забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ)) мувофиқат мекунад.

Саҳми илмӣ докталаби дараҷаи илмӣ дар ҳалли масъала ва коркарди илмӣ мавзӯ. Муаллифи диссертатсия дар тамоми марҳалаҳои таҳқиқот: банақшагирӣ, интиҳоб ва асоснок намудани мавзӯ, таҳияи сохтори диссертатсия, муайян кардани ҳадаф, вазифаҳо, объект ва предмети таҳқиқот, ҷустуҷӯӣ ва дарёфти адабиёти зарурӣ оид ба мавзӯи таҳқиқот, ҷамъоварӣ ва муназзам намудани маълумоти озмоишӣ ва коркарди онҳо, таҳлили натиҷаҳои коркарди маълумоти озмоишӣ, омода ва интишор кардани мақолаҳои илмӣ, иштирок дар конференсияҳои илмӣ, ҷамъбасти натиҷаҳои таҳқиқот ва навиштани диссертатсия инъикос меёбад.

Асоснокӣ ва бозғаймодии таҳқиқот ба асосҳои методологӣ ва назариявии қори таҳқиқотӣ: мундариҷаи дастгоҳи илмӣ таҳқиқот, истифодаи маҷмуи методҳо дар мувофиқат бо вазифаҳои таҳқиқот, аз рӯи нақша ва муназзам будани марҳилаҳои ташкили фаъолияти таҷрибавию озмоишӣ, такроршаванда будани интиҳобҳо, истифодаи методҳои омори математикӣ, тасдиқ намудани натиҷаҳои бадастомада тариқи озмоиш таъя менамояд.

Арзиши илмӣ ва амалии диссертатсия дар он ифода меёбад, ки дар он технологияи педагогии ташаккули салоҳияти грамматикӣ омӯзгори ояндаи забони хориҷӣ дар заминаи муоширати байнифарҳангӣ таҳия ва аз ҷиҳати илмӣ асоснок карда шудааст. Таҳқиқот нақш ва аҳамияти муоширати байнифарҳангиро ҳамчун омили муҳими рушди салоҳияти коммуникативӣ ва грамматикӣ муайян намуда, роҳи усулҳои самаранок истифодаи он дар раванди таълимро пешниҳод мекунад.

Натиҷаҳои асосии таҳқиқоти илмӣ методӣ оид ба таҳияи

технологияи педагогии ташаккули салоҳияти грамматикӣ дар асоси муоширати байнифарҳангӣ дар раванди омӯзиши забони англисӣ дар заминаи тайёрии касбии омӯзгорони ояндаи забони хориҷӣ татбиқ ва амалишаванда мебошанд. Самаранокии технологияи таҳияшуда дар раванди таълими донишҷӯёни ихтисоси “Омӯзгори забони англисӣ”, хусусан, дар машғулиятҳои фанни “Грамматикаи амалии забони англисӣ” санҷида шуда, исботи худро ёфтааст.

Гояҳои асосии таҳқиқот, инчунин натиҷаҳои илмӣ он дар 9 мақолаи илмӣ инъикос ёфтаанд, ки аз он 5 мақола дар нашрияҳои шомили феҳристи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таърифи расидаанд.

Дар умум, муаллиф ҳадафҳои гузошташудаи таҳқиқотро пурра ҳал намудааст, хулосаҳо тибқи вазифаҳои пешгузоштаи таҳқиқот асоснок буда, мундариҷаи диссертатсия мутобақи назари мантиқӣ шакл гирифтаанд ва муаллиф соҳиби қобилияти хуби илмофарӣ мебошад.

Натиҷаҳои илмӣ диссертатсия барои рушди назария ва амалияи илми педагогика саҳмгузор аст.

ҚАРОР ҚАРДА ШУД:

1. Кори диссертатсионии Ҷумазода Умеда Рабимқул дар мавзӯи “Технологияи педагогии ташаккули салоҳияти грамматикӣ омӯзгори ояндаи забони хориҷӣ дар асоси муоширати байнифарҳангӣ” барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3 – Педагогика (5.3.10.9 – Назария ва технологияи таълими забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ)) рисолаи баанҷомрасидаи таҳассусӣ буда, дар сатҳи зарурии илмӣ-назариявӣ омода шудааст ва ба талаботу меъёрҳои Низомномаи “Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвонҳои илмӣ”, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021 таҳти №267 ва бо тағйири иловаҳо аз 26 июни соли 2023 таҳти №295 тасдиқ шудааст, комилан ҷавобгӯӣ мебошад.

2. Кори диссертатсионии Ҷумазода Умеда Рабимқул дар мавзӯи “Технологияи педагогии ташаккули салоҳияти грамматикӣ омӯзгори ояндаи забони хориҷӣ дар асоси муоширати байнифарҳангӣ” дар низоми тақмили ихтисос” барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3 – Педагогика (5.3.10.9 – Назария ва технологияи таълими забонҳои хориҷӣ (забони англисӣ)) барои ҳимоя ба шурои диссертатсионии 6D.KOA-103 пешниҳод карда шавад.

Хулосаи мазкур аз тарафи номзади илмҳои педагогӣ, дотсент Вализода Ш. тартиб дода шуда, дар ҷаласаи кафедраи педагогикаи

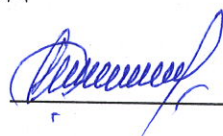
иҷтимоӣ ва касбии Муассисаи давлатии таълимии “Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобочон Ғафуров” муҳокима ва қабул шудааст.

Дар ҷаласа 17 нафар иштирок доштанд.

Натиҷаи овоздиҳӣ: “тарафдор” – 17 нафар, “муқобил” – нест, “бетараф” – нест. Қарор бо як овоз қабул шуд. (Протоколи № 8 аз 2 марти соли 2026).

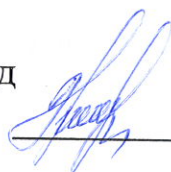
Раиси ҷаласа:

Мудирӣ кафедраи педагогикаи иҷтимоӣ ва касбии МДТ “Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобочон Ғафуров”, номзади илмҳои педагогӣ, дотсент

 Вализода Ш.

Эксперт:

номзади илмҳои педагогӣ, дотсенти кафедраи педагогикаи иҷтимоӣ ва касбии МДТ “Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобочон Ғафуров”

 Элмуродова С.Х.

Котиби илмӣ ҷаласа:

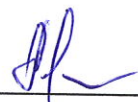
омӯзгори кафедраи педагогикаи иҷтимоӣ ва касбии МДТ “Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобочон Ғафуров”

 Валиева Б.И.

Имзои Вализода Ш., Элмуродова С.Х. ва Валиева Б.И.-ро тасдиқ мекунам.

Сардори РК ва КМТ МДТ “ДДХ ба номи академик Бобочон Ғафуров”



 Сайдуллозода З.С.

Суроға:

735700 Ҷумҳурии Тоҷикистон:

ш. Хуҷанд, гузаргоҳи Мавлонбеков 1;

МДТ “Донишгоҳи давлатии Хуҷанд

ба номи академик Бобочон Ғафуров”

Тел.: (992-3422) 6-52-73; +992 92-022-24-68

E-mail: rector@hgu.tj

“ 2 ” 03. 2026 с.